

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 19. europaudvalgsmøde

Mødedato: tirsdag den 20. februar 2024

Tidspunkt: kl. 15.00

Sted: vær. 1-133

Dagsorden

Den 26. januar 2024

1. Samråd med finansministeren vedr. lån med fælles hæftelse blandt EU-landene
EUU alm. del (20231) - Samrådsspørgsmål B
EUU alm. del (20231) - Samrådsspørgsmål C
EUU alm. del (20231) - Samrådsspørgsmål D

L 2. Eventuelt

Note: Finansudvalget er inviteret til at deltage under dagsordenens punkt 1

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FO =Forhandlingsoplæg
L =Lukket behandling

Europaudvalget

Referat af 19. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 20. februar 2024

Tidspunkt: kl. 15.00

Sted: vær. 1-133

Til stede: Henrik Møller (S), næstformand, Tanja Larsson (S), Kim Valentin (V), Hans Andersen (V), Morten Messerschmidt (DF), Peter Kofod (DF) og Christian Friis Bach (RV).

Desuden deltog: Finansminister Nicolai Wammen.

Punkt 1. Samråd med finansministeren vedr. lån med fælles hæftelse blandt EU-landene

EUU alm. del (20231) – Samrådsspørgsmål B

EUU alm. del (20231) – Samrådsspørgsmål C

EUU alm. del (20231) – Samrådsspørgsmål D

Samrådsspørgsmål B

Stillet af Morten Messerschmidt (DF)

»Ministeren bedes redegøre for, hvorfor regeringen mener, at Danmark skal indgå i et lån med fælles hæftelse blandt EU-landene på 20 mia. euro til udvikling i Ukraine, og om ministeren mener, at det er realistisk, at det pågældende lån til Ukraine nogensinde vil blive betalt tilbage.«

Samrådsspørgsmål C

Stillet af Morten Messerschmidt (DF)

»Ministeren bedes redegøre for regeringens holdning til at optage lån med fælles hæftelse i EU-regi, henset også til det tidligere lån på 750 mia. euro, som blev optaget for at bringe EU ud af coronakrisen?«

Samrådsspørgsmål D

Stillet af Morten Messerschmidt (DF)

»Ministeren bedes redegøre for, om regeringen har en øvre grænse for, hvor mange penge regeringen vil acceptere, at EU låner med fælles hæftelse?«

Morten Messerschmidt (DF): Emnet for dette samråd optager os meget, nemlig det underlige fænomen fælles hæftelse, der er opstået blandt EU-landene, som alle har meget forskellige økonomiske forudsætninger. Gennem mange år har Danmark haft en sund økonomi, som mange partier har del af æren for. Dette kan dog ikke siges for flertallet af EU-landene. Det er mig derfor en gåde, at man har lyst til at dele hæftelse med dem.

Vi har indkaldt til dette samråd, da den danske regering for nylig har godkendt et lån på svimlende 150 mia. kr., hvor Danmark påtager sig enten fuld eller delvis hæftelse. Vi er ikke helt sikre på, hvor stor andelen er – kan finansministeren oplyse os om dette og om, hvorvidt der er fastlagt en klar grænse? Hvis nu Kommissionen havde foreslået 500 mia. kr., ville vi da have sagt: Jawohl? Hvad hvis de havde foreslået 1.000 milliarder? Ville svaret stadig så være: Ja, men hvorfor ikke højere? Er der overhovedet en grænse for, hvor meget vi er villige til at skrive under på, når det kommer fra Kommissionen?

Finansministeren (Nicolai Wammen): Ud over de tre samrådsspørgsmål har Morten Messerschmidt stillet et skriftligt udvalgsspørgsmål om, hvorvidt alle EU-lande skal hæfte for fælles lån. Der er oversendt skriftligt svar den 12. februar 2024, som jeg generelt vil henvise til.

Spørgsmål C

Regeringen er generelt skeptisk over for fælles gæld, der finansierer overførsler mellem lande. Det tilskynder grundlæggende ikke til at føre en sund og holdbar national finanspolitik.

Da Kommissionen i 2020 foreslog en markant udstedelse af fælles gæld for at understøtte genopretningen af EU-landenes økonomier efter covid-19, arbejdede vi derfor fra dansk side for at reducere den del af lånene, der blev udmøntet som tilskud. I stedet ønskede vi at øge den del, der blev udmøntet som lån til EU-landene.

Fælles gæld med henblik på tilskud indebærer en højere grad af overførsel mellem lande end fælles gæld med henblik på lån på favorable vilkår. Og det er et sundt princip, at man betaler sin egen gæld. Det gælder for privatpersoner, og det gælder for lande. Det var også centralt for Danmark, at genopretningsinstrumentet var midlertidigt og ikke dannede skole for, hvordan man i al almindelighed håndterer gældsproblematikken i EU. Fra dansk side var det samtidig vigtigt at være solidarisk med de lande, som var hårdest ramt af pandemien. Det var – og er stadig – centralt, når man selv er et land, der er afhængig af handel med andre lande, at vi ud over gerne at ville hjælpe dem, der var hårdest ramt, har en interesse i, at deres økonomier kom tilbage på benene. Derfor støttede vi fra dansk side lånene som en del af en samlet aftale om EU's flerårige finansielle ramme (MFF) og genopretningsinstrumentet.

Selv om regeringen principielt er modstandere af fælles hæftelse, kan der være flere gode grunde til, at EU hæfter i fællesskab, hvis det er heget ordentligt ind. Det gælder f.eks. makrofinansiell støtte til nabolande, der oplever en betalingsbalancekrise. Det er ikke noget nyt, at EU hæfter for lån i fællesskab. Det har man gjort i knap 50 år. Derfor vil tilgangen til fælles hæftelse også fortsat afhænge af det konkrete forslag og den konkrete situation.

Spørgsmål B og lån til Ukraine

Ukrainernes frihedskamp og den forfærdelige situation, landet står i efter præsident Vladimir Putins og Ruslands forfærdelige angreb på Ukraine, er en virkelighed, vi er nødt til at forholde os til.

Regeringen støtter Ukraine fuldt ud i deres utrættelige kamp for frihed, og jeg er glad for, at der er bred opbakning på tværs af Folketinget til den linje. Det gælder den finansielle støtte, og det gælder den militære støtte. Der har været bred opbakning til regeringens forhandlingsoplæg. Det er helt centralt, at vi støtter Ukraines kamp for frihed, som også handler om vores egen sikkerhed i Europa.

Derfor synes jeg, at det er helt naturligt, at EU indtager en ledende rolle i den finansielle assistance til Ukraine. Og derfor er jeg særlig glad for, at det lykkedes EU's stats- og regeringschefer at blive enige om Ukraine-faciliteten den 1. februar 2024 på i alt 50 mia. euro fra 2024-2027. Det drejer sig om 33 mia. euro i lån og 17 mia. euro i tilskud. Faciliteten skal understøtte Ukraines vej mod deltagelse i EU-samarbejdet via reformer og investeringer. Faciliteten sikrer dermed, at vi er 27 lande, der står sammen i en fælles og koordineret indsats for at bakke op om Ukraine.

Danmarks andel af den fælles hæftelse er på godt 5,5 mia. kr. Det er mange penge, men det skal ses i lyset af, at hæftelsen vedrører hele lånets løbetid frem til 2062. Til sammenligning har Danmark givet militær støtte til Ukraine for en værdi på over 30 mia. kr. på bare 2 år. Det har vi gjort, fordi vi mener, at det er det rigtige, når der er krig i Europa, og fordi vi gerne vil støtte Ukraine og vi gerne vil passe bedst muligt på Europa og herunder Danmark. For det har direkte betydning for Ukraines evne til at kæmpe, om landets økonomi i øvrigt klarer sig. Når vores støtte er koblet med reformer og efterlevelse af konkrete mål, er det vores klare målsætning, at Ukraine står stærkere og tættere på EU og vores værdier på den anden side af krigen.

Spørgsmål D

Det korte svar er, at der allerede findes en øvre grænse for fælles hæftelse. Det blev fastlagt i MFF-aftalen fra 2020 i det, der hedder ordningen for EU's egne indtægter, som Folketingets beslutning af marts 2021 gav regeringen samtykke til at ratificere.

EU-landenes betalinger til EU-budgettet kan ifølge denne ordning aldrig overstige 1,4 pct. af EU's samlede bni. Denne øvre grænse gælder såvel betalinger til det ordinære EU-budget som eventuelle betalinger på lån og garantier, vi fælles hæfter for. Lad mig gøre det klart, at denne grænse kun kan justeres med Folketingets accept. Regeringen inddrager derfor selvfølgelig Folketinget, hvis vi mod forventning skulle stå over for en sådan situation.

Det betyder selvfølgelig ikke, at grænsen blot skal udnyttes. Som nævnt forholder vi os til konkrete forslag, præcis ligesom vi har gjort til Ukraine-faciliteten med fuld opbakning fra Folketingets Europaudvalg.

Morten Messerschmidt (DF): Det drejer sig så om en aftalt grænse i den indeværende budgetordning, og jeg går ud fra, at den frit kan ændres senere hen. Er der en grænse for, hvor store forpligtelser om fælles hæftelse der kan aftales inden for den flerårige finansielle ramme fra 2027 og frem? Hvad er regeringens holdning til det? Jeg forestiller mig, at Kommissionen straks efter europaparlamentsvalget vil ønske at hæve forpligtelsen.

Ministeren siger, at Danmark kun hæfter for 5,5 mia. kr. Men i den vel ikke helt usandsynlige situation, hvor lande med en statsgæld på langt over 100 pct. af deres årlige produktion skulle blive insolvente og gælden misligholdes, hvor vil kreditorerne så gå hen? EU-systemet har jo begrænsede midler og ingen egne indtægter ud over nogle toldindtægter.

Hvorfor overhovedet have en konstruktion, hvor EU skal optage gælden? Hvorfor ikke lade medlemslandene gøre det? Danmark har en AAA-rating og en stærk økonomi. Hvorfor skal vi lade vores rating og generelle anskuelse på de internationale markeder forringe ved at indgå i sådan et samarbejde? Hvorfor overlader man ikke det til eurolandene? I år 2000 traf danskerne et oplyst og et – for de flestes vedkommende – anerkendt og velsignet valg om at stå uden for euroen. Hvorfor skal et ikkeeuroland overhovedet deltage i fælles gældshæftelse og gældsbreve osv. i stedet for bare at stå på mål for sin egen forretning? Finansministeren har ikke noget at skamme sig over, han har en flot økonomi at kunne prale af i Bruxelles. Jeg er i tvivl om, om jeg forstår, hvad Danmarks logik er her.

Finansministeren (Nicolai Wammen): Det er i sig selv vigtigt, at alle EU-lande står sammen om at støtte Ukraine. Vi befinder os i en afgørende tid i Europa lige nu, og det er uomtvisteligt, at vi fra dansk side ønsker den mest robuste støtte til Ukraine. Vi støtter Ukraine på forskellig vis: gennem militære bidrag, økonomiske bidrag og andre former for støtte. Vores stærke danske indsats bør efter vores opfattelse ikke forhindre EU som helhed i at levere en solid støtte.

Jeg må indrømme, at jeg har svært ved at forstå, hvorfor Dansk Folkeparti ikke kan støtte dette. Jeg er med på, at der er mange steder, hvor man ikke synes, at EU skal bruge penge. Her taler vi dog om at give en hjælpende hånd til Ukraine i en meget farefuld situation. Jeg og regeringen finder det fornuftigt, at vi også gør dette gennem EU, så alle 27 lande bidrager. Jeg vil gerne understrege, at alle lande hæfter for deres del. Selv om nogle lande har mere udfordrende økonomiske forhold end andre – og jeg deler bekymringerne for nogle EU-landes høje gæld – har vi hidtil set, at alle har betalt det, de skylder, i lignende situationer.

Vi har endnu ikke set et forslag for den næste MFF. Vi forholder os kun til den nuværende MFF. Når et forslag for næste periode kommer, vil regeringen udtrykke sin holdning. Generelt set mener Danmark, at fælles hæftelse ikke er den rette vej at gå. Hver nation bør håndtere deres lån selv, selv om der kan være undtagelser, som vi har set under covid-19-pandemien og med Ukraine, hvor det giver mening.

Der bliver spurgt om, hvorvidt Ukraine kan tilbagebetale lånene. Det er et lån med en meget lang tidshorizont, hvilket er fornuftigt, i betragtning af at Ukraine lige nu kæmper for sin selvstændighed og sin befolkning. Det er rimeligt at antage, at betingelserne for lånet og bistanden vil blive overholdt. Vi må håndtere eventuelle udfordringer, hvis Ukraine på et tidspunkt befinder sig i en situation, hvor tilbagebetaling ikke er mulig.

Morten Messerschmidt (DF): Det er vigtigt at understrege, at dette ikke handler om at sætte spørgsmålstegn ved hjælpen til Ukraine. Det er velkendt, at Dansk Folkeparti fuldt ud støtter den. Det drejer sig derimod om, hvordan man tilvejebringer den kapital, der skal stilles til rådighed for Ukraine. Det er det, der virker uforståeligt for mig.

Det undrer mig, at et land, der nærmest er verdensmester i økonomisk disciplin, og som dagligt modtager ros og tillid fra lånemarkeder osv., deltager i en ordning med fælles forpligtelser og gældssætning med lande som Bulgarien, Rumænien, Grækenland og Frankrig. Sydeuropa er én stor suppedas af gæld, inflation og elendighed, når det kommer til finansiel stabilitet, både på makro- og mikroniveau.

De fleste kan være enige om at bruge penge på at bakke op om Ukraine, men hvorfor stiller Danmark så ikke kun garantier for vores egen andel på 5,5 mia. kr.? Så kan Tyskland tage deres andel, og Frankrig kan tage deres andel osv. Det har en vis disciplinerende effekt at skulle stå til regnskab over for sine kreditorer i stedet for blot at erklære sig insolvent. I dag ender regningen jo bare i Danmark.

MFF'en løber til 2027, og her er grænsen 1,4 pct., men gælden løber over de næste 40 år, dvs. langt ind i de kommende budgettrammer. Har vi nogen garanti for, at den nuværende grænse i MFF'en ikke udvides i lånets løbetid? Hvis vi ikke har det, kan vores forpligtelse bare stige og stige. Kan ministeren bekræfte det?

Finansministeren (Nicolai Wammen): Det handler om, hvorvidt man anser det som vigtigt, at EU står sammen for at hjælpe Ukraine, eller om landene skal håndtere det hver for sig. Regeringens tilgang er, at Ukraine kæmper mod en yderst kynisk og stærk modstander hver eneste dag, hver eneste time og hvert eneste minut, og at Danmark har en forpligtelse til at støtte Ukraines kamp. Det kan gøres med både civil og militær støtte. Vi kan gøre det med danske bidrag som f.eks. artilleri og F16. Vi kan også gøre det gennem EU, hvor vi presser på for, at landene i fællesskab påtager sig et ansvar.

For regeringen er det derfor ikke enten-eller. Det er både-og. Ukraines behov for hjælp er så akut og så massivt lige nu. Hvis man siger: EU skal ikke blande sig, det må landene selv klare, så kan det betyde, at støtten til Ukraine bliver svækket. Jeg mener ikke, at det er den rette vej at gå.

Hvordan fremtidige MFF-aftaler vil se ud, kan jeg ikke forudsige, da de ikke er forhandlet endnu, og der er ingen fremlagte forslag. Gælden, der opstår ved at yde bistand til Ukraine, er fordelt mellem landene. Danmark hæfter for sit beløb, og de andre hæfter for deres beløb. Der er ikke lagt op til, at vi skal have en større andel af den gæld. Hvis man ønsker at ændre den generelle grænse på 1,4 pct. i EU, kræver det enighed i EU, og at der er dansk enighed om det med et mandat fra Folketinget.

Det er helt fair at stille spørgsmål om det, og man kan være uenige om den nuværende tilgang til at bistå Ukraine. Jeg betvivler ikke, at Dansk Folkeparti ønsker at støtte Ukraine. Forskellen ligger i, at regeringen mener, det kan gøres både på nationalt niveau og på EU-niveau for at sikre den bedst mulige støtte til Ukraine.

Kim Valentin (V): Vi har for nylig vedtaget nye finanspolitiske regler, og et aspekt ved dem er en form for gensidig bistand med hensyn til gæld. Det indebærer, at Kommissionen holder øje med, om gælden udvikler sig i en forkert retning, og kan komme med anbefalinger undervejs. Jeg ser det som en måde at forhindre, at f.eks. sydeuropæiske lande ender i en uholdbar gældssituation. Hvis det sker, kan landene hjælpe hinanden, ligesom med Grækenland efter finanskrisen. Mener ministeren ligesom jeg, at samarbejdet på dette område styrker den finanspolitiske robusthed, mere end hvis hvert land stod alene og skulle finansiere deres egen gæld?

Morten Messerschmidt (DF): Med henblik på Kim Valentins profane ord om, hvordan man dygtigt kan hjælpe hinanden ved at nedbringe gælden i EU, kunne finansministeren måske minde udvalget om, hvilke betingelser konvergenskriterierne stiller for gældsniveauet i eurolandene, og hvordan den aktuelle gældsbyrde ser ud for flertallet af eurolandene. Det ville være oplysende for alle.

Jeg forstår ikke helt idéen om, at det skulle være både-og. Det handler ikke om, hvorvidt de 20 mia. euro fra EU-landene skal gå til Ukraine. Det, vi diskuterer, er, hvordan finansieringen skal struktureres. Vi bliver Ukraines kreditorer, men vi har jo også vores egne kreditorer, såsom pensionskasser. Hvordan er vores forhold til dem? Skal vi acceptere, at EU optager gælden, og at vi dermed kommer i klub med en række lande, der ikke er kendt for økonomisk disciplin? Hvorfor ikke lade Danmark optage sin del af gælden på 5,5 mia. kr. og lade Tyskland gøre det samme? Derefter kan man jo pulje det og bruge det i fællesskab, men det bekymrer mig, at man insisterer på, at ikkeeurolande begynder at optage fælles gæld med de andre lande.

Det handler ikke om, hvad vi vil eller ikke vil. Det handler ikke om at hjælpe Ukraine sammen med vores EU-kolleger. Det drejer sig om, at vi pludselig bevæger os ned ad en doktrin, der ikke er en del af dansk politik, nemlig at man puljer hæftelsen, og at man dermed deltager i gældsforpligtelser med visse lande, som vi ikke har meget til fælles med hvad angår økonomisk disciplin.

Finansministeren (Nicolai Wammen): Det er korrekt, at Danmark har lav gæld og vi har styr på økonomien. Det er jeg som finansminister i sagens natur tilfreds med. Og en række EU-lande har rigtignok en højere gæld, end vi har.

Håndteringen af de finanspolitiske regler hører under økonomiministerens ansvarsområde, men udgangspunktet er en maksimal bruttogæld på 60 pct. og en underskudsgrænse på 3 pct. Nogle EU-lande overholder ikke disse regler. Det ændrer dog ikke på, at beslutningen, vi taler om her, både er økonomisk og politisk. Vil EU som helhed støtte Ukraine i fællesskab, eller vil vi bare håbe på, at hvert land håndterer det på sin egen måde? Nogle lande, herunder Danmark, har vist stor solidaritet og bidraget betydeligt. Jeg vil gerne anerkende den brede opbakning, som dette har fået i Folketinget. Ikke alle EU-lande har bidraget på samme måde, men det er nødvendigt, at alle EU-lande bidrager. Et af midlerne til det er dette EU-instrument, der fungerer som en form for saltvandsindsprøjtning til Ukraines økonomi, hvilket er dybt nødvendigt i den aktuelle situation.

Kommissionen har en opgave med at give henstillinger til de enkelte lande og dermed øge ansvarligheden og budgetdisciplinen. Selv om det ikke er en udfordring for Danmark, fordi vi er i en god økonomisk situation, har andre lande større udfordringer. Jeg har dog ingen grund til at antage, at nogle lande trods deres økonomiske udfordringer ikke bidrager til den fælles hæftelse. Med hver vores udgangspunkt tager vi dermed på os at hjælpe Ukraine i fællesskab. Derudover vil Danmark fortsætte med at yde massiv støtte og hjælp til Ukraine i fremtiden.

Morten Messerschmidt (DF): Når gælden i Italien og Frankrig – som bekymrer mest inden for eurozonen – ikke kun er høj, men også stigende, skyldes det, at man optager ny gæld for at betale gammel gæld. Traditionelt får man en dårligere kreditvurdering, når man gør det. Det er en åndssvag måde at betale sin gæld på. Det gør det dyrere at betale den eksisterende gæld at optage ny gæld. Hvad forventer finansministeren vil ske, når de internationale finansmarkeder på et tidspunkt får nok af Sydeuropa? Så vil landene være nødt til at fortælle deres kreditor, uanset hvem det er, at de ikke kan betale deres gæld. Dette vil føre til en afskrivning, og gad vide, hvem der så bærer omkostningerne?

Gælder de 1,4 pct. af bni, som Danmark for nu har besluttet at begrænse sin hæftelse over for EU til, både multilateralt og bilateralt? Er det en samlet hæftelsesbegrænsning, så vi kan sige hus forbi, i tilfælde af at f.eks. Frankrig eller Italien går statsbankerot? Danmark har også prøvet det, men det

er jo mere end 200 år siden. Hvad er forholdet mellem de 5,5 mia. kr. og de 1,4 pct.? Det kan jo ikke være det samme loft. 1,4 pct. af det danske bni er betydeligt mere end 5,5 mia. kr.

Kan finansministeren bekræfte, at Danmark vil nedlægge veto mod en forøgelse af Danmarks budgetforpligtelser, herunder fælles gældshæftelse, når den nye MFF skal forhandles?

Finansministeren (Nicolai Wammen): Jeg har ikke til hensigt at begynde at spekulere i, hvordan andre landes økonomiske udvikling vil blive vurderet af de internationale ratingbureauer. Jeg mener, at det altid er en god idé at holde sin gæld inden for de 60 pct., som EU anbefaler. Det er også min anbefaling til mine kolleger i EU. I Danmark har vi en solid position, da vores gæld ligger langt under de 60 pct. Faktisk er vi ikke engang tæt på denne grænse, og det styrker vores troværdighed. Selv hvis vi skulle ende med at hæfte for det beløb, vi diskuterer her, vil det ikke påvirke Danmarks kreditvurdering. De 5,5 mia. kr. drejer sig om den konkrete sag, mens de 1,4 pct. refererer til den generelle hæftelse. Vi taler her om den samlede hæftelse.

Vi har endnu ikke set Kommissionens udspil til den kommende MFF. Når der ligger et udspil, vil regeringen tage stilling til det og forelægge Danmarks position for Folketingets Europaudvalg. Jeg forestiller mig, at Morten Messerschmidt er enig i, at det generelt er godt at kende den tekst, man skal forholde sig til, før man tager stilling til, om man er enig eller uenig i den.

Morten Messerschmidt (DF): Det er klart, at vi er uenige om, hvordan Danmark skal forvalte sine midler, og om vi skal have tillid til, at de europæiske nationer har styr på deres gæld. Jeg vil gerne påpege, at jeg faktisk ikke kender nogen seriøse økonomer, der har nogen forventninger til de lande, jeg nævnte tidligere. Derfor synes jeg, det er lidt letsindigt bare at sige, at det må de selv om og vi blot kan give gode råd. Det gode råd kendte de allerede, inden de kom ind i euroen, og ikke engang da var de i stand til at overholde det, men solgte ud af statsejendomme osv. for at nedbringe strukturel gæld. Det var dårlig forvaltning af penge, og nu bevæger Danmark sig ind i et dårligt selskab. Jeg advarer blot finansministeren mod at gøre dette, og det gælder både i Europa og i Danmark.

Mødet sluttede kl. 15.34.